Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/1804

2025 4 4

P10_TA(2024)0045

Genetiškai modifikuoti kukurūzai MON 94804

2024 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Komisijos įgyvendinimo sprendimo, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 leidžiama pateikti rinkai produktus, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 94804, kurie iš jų sudaryti arba kurie iš jų pagaminti, projekto (D099729/02 – 2024/2841(RSP))

(C/2025/1804)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į Komisijos įgyvendinimo sprendimo, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 leidžiama pateikti rinkai produktus, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 94804, kurie iš jų sudaryti arba kurie iš jų pagaminti, projekto (D099729/02),

— atsižvelgdamas į 2003 m. rugsėjo 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 dėl genetiškai modifikuoto maisto ir pašarų ([1]), ypač į jo 7 straipsnio 3 dalį ir 19 straipsnio 3 dalį,

— atsižvelgdamas į tai, kad Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 35 straipsnyje nurodytas Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinis komitetas per 2024 m. rugsėjo 17 d. vykusį balsavimą nusprendė nuomonės neteikti,

— atsižvelgdamas į 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai, ([2]) 11 straipsnį,

— atsižvelgdamas į Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) 2024 m. kovo 13 d. priimtą ir 2024 m. balandžio 26 d. paskelbtą nuomonę ([3]),

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas, kuriomis prieštaraujama leidimui naudoti genetiškai modifikuotus organizmus (GMO) ([4]),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 115 straipsnio 2 ir 3 dalis,

— atsižvelgdamas į Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto pasiūlymą dėl rezoliucijos,

A. kadangi 2023 m. vasario 14 d. pagal Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 5 ir 17 straipsnius Belgijoje įsisteigusi bendrovė „Bayer Agriculture BV“ Jungtinėse Amerikos Valstijose įsisteigusios bendrovės „Bayer CropScience LP“ vardu pateikė Nyderlandų nacionalinei kompetentingai institucijai paraišką leisti pateikti rinkai maisto produktus, maisto sudedamąsias dalis ir pašarus, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 94804 arba kurie iš jų sudaryti ar pagaminti (toliau – paraiška);

B. kadangi ši paraiška taip pat apėmė produktų, kurių sudėtyje yra genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 94804 arba kurie iš jų sudaryti, naudojimą kitais tikslais nei maistui ir pašarams, išskyrus auginimą;

C. kadangi 2024 m. kovo 13 d. EFSA priėmė palankią nuomonę, kuri buvo paskelbta 2024 m. balandžio 26 d. ir kurioje padaryta išvada, kad galimo poveikio žmonių ir gyvūnų sveikatai bei aplinkai požiūriu genetiškai modifikuoti kukurūzai yra tokie pat saugūs kaip jų tradiciniai atitikmenys ir ištirtų genetiškai nemodifikuotų kontrolinių veislių kukurūzai;

([1]) OL L 268, 2003 10 18, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([2]) OL L 55, 2011 2 28, p. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([3]) EFSA genetiškai modifikuotų organizmų mokslinės grupės nuomonė dėl maiste ir pašaruose naudojamų genetiškai modifikuotų kukurūzų MON 94804 pagal Reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 (paraiška GMFF-2022-10651), EFSA leidinys 2024:22(4):8714, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8483.
([4]) Per aštuntąją kadenciją Parlamentas priėmė 36 rezoliucijas, o per devintąją kadenciją – 38 rezoliucijas, kuriose prieštaraujama leidimui naudoti GMO.

D. kadangi genetiškai modifikuoti kukurūzai buvo modifikuoti siekiant pagaminti dirbtinę mažąją RNR, skirtą atrankiniam dviejų didesnės genų šeimos, susijusios su giberelino rūgšties biosintetinimo procesu, genų slopinimui, taip sumažinant augalo aukštį;

Neišspręsti klausimai, susiję su dirbtinės mažosios RNR poveikiu

E. kadangi dirbtinės mažosios RNR įvedimas ne tik veikia tikslinius genus, bet ir apima kitas reguliacines funkcijas; kadangi mažoji RNR toliau perdirbama įmonėje ir taip sąveikauja su konkrečiais augalų fermentais; kadangi daugeliu atvejų šis poveikis neapsiriboja tiksliniu genu, tačiau yra susijęs su kelių šimtų kitų genų funkcijų metabolinėmis pakopomis;

F. kadangi paraiškos teikėjo pateikiami duomenys apie dirbtinės mažosios RNR sąveiką, produktus, atsirandančius dėl tolesnių procesų ląstelėse, šių molekulių patvarumą ląstelėse ir jų sąveiką su kitais reguliaciniais tinklais yra nepakankami ir neišsamūs;

G. kadangi darydama išvadą, jog mažoji RNA nekelia toksiškumo žmonėms ir gyvūnams rizikos, EFSA daro prielaidą, kad dirbtinė mažoji RNR greitai suyra; kadangi nepaisant to, keliuose tyrimuose, įskaitant tuos, kuriuos EFSA cituoja šiam teiginiui pagrįsti ([5]), teigiama, jog, remiantis konkrečiais mechanizmais, mažosios RNR galima rasti žarnyne;

Neišspręsti klausimai, susiję su poveikiu, kurį sukelia sumažintas giberelinų lygis

H. kadangi, kaip pabrėžė valstybių narių ekspertai ([6]), giberelinai yra pagrindiniai įvairių fiziologinių procesų augaluose reguliatoriai;

I. kadangi giberelinai reguliuoja ne tik augalų ūgį, bet ir daigumą bei žydėjimą, taip pat atlieka tam tikrą vaidmenį reguliuojant atsparumą išoriniam poveikiui ir yra sudėtingos reguliacinės kryžminės sąveikos su kitais augalų hormonais, dalyvaujančiais įvairiais būdais perduodant signalus (pvz., fiziologiniuose procesuose, darančiuose poveikį augalų sudėčiai), dalis; kadangi giberelinai taip pat yra susiję su augalų imunine reakcija į patogenus;

J. kadangi paraiškos teikėjas netyrė didžiosios dalies poveikio šiems įvairiems procesams, išskyrus galimą poveikį daigumui, žydėjimui ir grūdų svoriui;

K. kadangi geno raiška ir jo poveikis bioaktyvių giberelinų gamybai bei metabolinis poveikis buvo tiriami tik lauko sąlygomis nesukeliant jokių streso veiksnių, tačiau yra žinoma, kad giberelinai yra susiję su daugeliu biotinių ir abiotinių reakcijų į stresą;

Priklausomybės nuo importuojamų pašarų mažinimas

L. kadangi viena iš COVID-19 krizės ir tebesitęsiančio karo Ukrainoje pamokų yra tai, kad Sąjunga turi atsisakyti priklausomybės nuo tam tikrų ypatingos svarbos medžiagų; kadangi paskirtajam Komisijos nariui Christophe Hansenui skirtame įgaliojamajame rašte Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen prašo jo ieškoti būdų, kaip sumažinti ypatingos svarbos prekių importą ([7]);

Valstybių narių kompetentingų institucijų ir suinteresuotųjų šalių pastabos

M. kadangi per trijų mėnesių konsultacijų laikotarpį valstybės narės EFSA pateikė daug kritinių pastabų ([8]), įskaitant tai, jog giberelinai yra pagrindiniai įvairių augalų fiziologinių procesų, visų pirma susijusių su biotiniais ir abiotiniais stresą sukeliančiais veiksniais, reguliatoriai, ir kad pareiškėjo pateikti duomenys yra neišsamūs vertinant galimą mažesnio giberelinų kiekio poveikį visiems šiems procesams, taip pat kad tyrimų lauke įvairovė buvo nepakankama;

([5]) A. Dávalos, R. Henriques, M. J. Latasa, M. Laparra, ir M. Coca (2019). „Literature review of baseline information on non-coding RNA (ncRNA) to support the risk assessment of ncRNA-based genetically modified plants for food and feed." EFSA pagrindžiamosios publikacijos, 16(8), EN-1688. https://doi.org/10.2903/sp.efsa.2019.EN-1688.

([6]) EFSA genetiškai modifikuotų organizmų mokslinės grupės nuomonės dėl maiste ir pašaruose naudojamų genetiškai modifikuotų sojų MON 94804 pagal Reglamentą (EB) Nr. 1829/2003 8 priedas (paraiška GMFF-2022-10651.153), EFSA leidinys 2024;22(4):8714, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8714.

([7]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en

([8]) https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/action/downloadSupplement?doi=10.2903%2Fj.efsa.2024.8714&file=efs28714-sup-0008-Annex8.pdf.

kadangi valstybės narės taip pat kritikavo tai, jog trūksta duomenų apie riziką, kurią kelia galimas ilgalaikis dirbtinės mažosios RNR buvimas augale, arba tai, kad nemaža modifikuotos DNR dalis randama gyvūnų ir žmonių žarnyne, taip pat tai, kad pateikti duomenys neįrodo, jog genų perdavimas iš augalo į bakterijas nėra tikėtinas;

N. kadangi Reglamente (EB) Nr. 1829/2003 nustatyta, jog genetiškai modifikuotas maistas ir pašarai turi nedaryti neigiamo poveikio žmonių ir gyvūnų sveikatai arba aplinkai, ir reikalaujama, kad Komisija, rengdama sprendimą, atsižvelgtų į visas atitinkamas Sąjungos teisės nuostatas ir kitus su svarstomu klausimu pagrįstai siejamus veiksnius;

Nedemokratiškas sprendimų priėmimas

O. kadangi per savo aštuntąją kadenciją Parlamentas priėmė iš viso 36 rezoliucijas, kuriomis nepritarė tam, kad rinkai būtų teikiamas genetiškai modifikuotas maistas ir pašarai (33 rezoliucijos) ir kad Sąjungoje būtų leidžiama auginti GMO (trys rezoliucijos); kadangi per devintąją kadenciją Parlamentas patvirtino 38 prieštaravimus dėl GMO pateikimo rinkai;

P. kadangi, nepaisydama pačios pripažintų demokratijos trūkumų, to, kad valstybės narės nepalaiko GMO, ir Parlamento prieštaravimų, Komisija ir toliau suteikia leidimus GMO;

Q. kadangi nereikia teisės aktų pakeitimų, kad Komisija galėtų nesuteikti leidimų GMO, kai apeliaciniame komitete nesama patvirtinimo kvalifikuota valstybių narių balsų dauguma ([9]);

R. kadangi Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 35 straipsnyje nurodytas Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinis komitetas per 2024 m. rugsėjo 17 d. vykusį balsavimą nepateikė nuomonės, o tai reiškia, kad leidimas kvalifikuota valstybių narių balsų dauguma patvirtintas nebuvo;

1. mano, kad Komisijos įgyvendinimo sprendimo projektas viršija Reglamente (EB) Nr. 1829/2003 numatytus įgyvendinimo įgaliojimus;

2. mano, kad Komisijos įgyvendinimo sprendimo projektas neatitinka Sąjungos teisės, nes jis nesuderinamas su Reglamento (EB) Nr. 1829/2003 tikslu, pagal kurį, remiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 178/2002 ([10]) nustatytais bendraisiais principais, siekiama nustatyti pagrindą, leidžiantį užtikrinti aukštą žmonių gyvybės ir sveikatos, gyvūnų sveikatos ir gerovės, taip pat aplinkos ir vartotojų interesų apsaugos lygį, kalbant apie genetiškai modifikuotą maistą ir pašarus, kartu užtikrinant veiksmingą vidaus rinkos veikimą;

3. prašo Komisijos atsiimti savo įgyvendinimo sprendimo projektą ir pateikti komitetui naują projektą;

4. palankiai vertina tai, jog Komisija 2020 m. rugsėjo 11 d. laiške Parlamento nariams pagaliau pripažino, kad priimant sprendimus dėl GMO leidimų reikia atsižvelgti į tvarumą ([11]); vis dėlto reiškia didelį nusivylimą, kad nuo to laiko Komisija ir toliau suteikia leidimus į Sąjungą importuoti GMO, nepaisydama nuolatinių Parlamento ir daugumos valstybių narių, balsavusių prieš, prieštaravimų;

5. dar kartą primygtinai ragina Komisiją atsižvelgti į Sąjungos įsipareigojimus pagal tarptautinius susitarimus, pvz., Paryžiaus klimato susitarimą, Jungtinių Tautų biologinės įvairovės konvenciją ir Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus; pakartoja savo raginimą prie įgyvendinimo aktų projektų pridėti aiškinamąjį memorandumą, kuriame būtų paaiškinta, kaip tuose aktuose laikomasi žalos nedarymo principo ([12]);

6. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai bei valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.

([9]) Pagal Reglamento (ES) Nr. 182/2011 6 straipsnio 3 dalį Komisija „gali“, o ne „turi“ suteikti leidimą, jei apeliaciniame komitete nėra pritariančios kvalifikuotos valstybių narių balsų daugumos.

([10]) 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, 2002 2 1, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

([11]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([12]) 2020 m. sausio 15 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Europos žaliojo kurso (OL C 270, 2021 7 7, p. 2), 102 dalis.